

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

מוקד העירוב השכונתי
בני ברק
054-84-83-320

גליון מס' 149
כסלו תשע"ה

לשלש מטרים, יוצא שהחוט מאונך יותר מאשר מאוזן (יותר מ-45 מעלות) ודבר זה אינו כשר לצורת הפתח.

דין זה נזכר במשנ"ב (סי' שס"ב שעה"צ ס"ק מ"ו) שאם עמוד אחד גבוה מחבירו, והקנה העליון [החוט] מונח בשיפוע, כשר. אבל בחידושי רע"א מסתפק אם מונח בשיפוע הרבה, וע"ש מש"כ בשם הרא"ם ע"כ. ובהגדרת שיעור השיפוע שעדיין כשר, ובאיזה שיפוע מסתפק, לא התבאר להדיא באחרונים, ונאמרו בזה ג' דעות בין רבני זמנינו. הגר"מ רוזנר שליט"א אומר בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שההגדרה היא שיפוע שאדם היה מפטר את העובד שעשה אותו, כיון שהטעם המוזכר ברע"א הוא משום פתחי שימאי, דהיינו פתח שנראה הרום, שאדם לא ישאיר דבר כזה. והוא מוכיח מתשובת הרא"ם שדיבר על שיפוע שיש בו יותר מג' טפחים, מתוך אורך י' אמות שהם שיישים טפחים, מוכח שעד שיעור

חוט יורד מהעמוד בשיפוע תלול ביותר

שעולה אחד בתוך עשרים (1:20) עדיין כשר. שיטה ב', שנקטו הת"ח בני ברק והורו במשך השנים, להתיר עד שיעור תל המתלקט, והטעם משום שעד השיעור הזה נחשב מצב מאוזן, ומשיעור תל המתלקט נחשב גם כמאונך וכמחיצה (כפי הבנת החו"א בתל המתלקט). שיעור זה הוא שיפוע בולט מאוד, ובדרך כלל בעירובים רגילים לא מגיעים לשיפוע גדול כל כך. שיטה ג', אומרים בשם הגר"א קוטלר זצ"ל שעד 45 מעלות יש מקום להכשיר, [ויש ספק אם התיר עד שיעור זה, ואסר ביותר מזה, או שהסתפק ביותר מזה, או שהסתפק על פחות משיעור זה, ובשיעור כזה כבר ברור ש אי אפשר להתיר].

ולמעשה יש הרבה עירובים שמקפידים שהחוט יהיה ישר, ובמקרה שיש שינוי בגבהים, מוסיפים עמוד נמוך שממנו יוצא החוט אל העמוד במקום הגבוה, [ובזה אין חסרון שיעמוד אחד גבוה והשני נמוך, כאשר המשקוף ישר, כמבואר במשנ"ב שם]. ברוב המקומות מקילים בשיפוע מסוים, ובכל אופן הוא פחות משיעור תל המתלקט. אבל באופן כזה שהחוט משופע יותר מ-45 מעלות, אין להכשירו.

פירצה סמוך לעמוד, ועומד מרובה שאינו מכונן

האברך שהיה במלון הנ"ל שאל את המוקד מה הוא יכול לעשות להתיר את הטלטול לישבת זו, והמוקד העביר אותו אל הבודק שהיה בתקופה האחרונה באותו מקום, והוא הודיע אותו כיצד לעשות תיקון זמני. והנה בעיקרון פתח של מטר וחצי יכולים להתיר בעומד מרובה וכנ"ל, אבל היו כאן שני חסרונות. א. הפירצה היא בסמוך לעמוד של צורת הפתח, והמשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק כ"ג) מביא מחלוקת באחרונים, ומצדד להחמיר ולאסור. והחו"א מצדד להתיר באופן שהפירצה רק בצד אחד של הפתח, ולמעשה מקפידים שלא תהיה פירצה. ב. הפירצה היתה בקרן זווית, כלומר שאם נמשך את הגדר בקו ישר, היא לא תפגוש בעמוד של העירוב. ובמצב כזה לא מועיל שהעומד מרובה על הפרוץ, כמבואר בשו"ע (סי' שס"א ס"ב). הבודק הנ"ל הציע לו פתרון קל כדי להכשיר את העירוב, שיעמיד משטח של חסורות (רפסודה) שיש לו דין מחיצה [במצב שגבוה י' טפחים] ויחבר אותו צמוד לעמוד לאורך הכביש, ואז העומד מרובה של הגדר שממשיך בקו ישר, יגיע למחיצה הזו, וממילא גם העמוד נעשה צמוד למחיצה.

השגחה פרטית בעשיית התיקון

האברך סיפר אח"כ שהוא ראה סיעתא דשמיא בעשיית התיקון, והתקשר למוקד לספר את מה שאירע לו. הוא מצא משטח מושלך סמוך למקום, אבל היה לו חשש שמא הבלעים רוצה עדין להשתמש בו האברך נכנס למקום העסק הסמוך, ופגש בנהג טרקטור והסביר לו שהוא צריך משטח בשביל עירוב. הנהג נתן לו בשמחה, אבל הוסיף ואמר שהוא גם רוצה לראות מה הוא עושה, כיון שהוא בעצמו אחראי לבדוק את העירוב בישבו שלו, והוא אינו יודע מה העירוב עושה, הוא לא למד הלכות, ואינו יודע איך ללמוד, לכן אולי ע"י שהוא יראה איך מחברים את הקרש הזה, הוא ילמד משהו.

בירור רמת כשרות העירוב גם במקומות שנראים טובים

בשבוע זה התחלנו בס"ד במסירת השיעורים ברחבי הארץ, להקנות את ידיעת ההלכה למעשה בעניני הטלטול וההוצאה, וכשרות העירובים בזמנינו. יש לציין שבזמן האחרון רבים מהמתקשרים לברר על עירובים, מודים מאוד על הפיעולות הרבה, להגברת המודעות והידיעות ההלכתיות בנושא העירובים בזמנינו, ומציינים שרק בזכות הגליונות, הם באו למחשבה לברר על העירוב במקום שנוסעים אליו. וכאשר התקשרו ושאלו, התברר להם שלא לחינם הם התקשרו, וגם במקום שהיה נראה להם שהעירוב מסודר, המתחם סגור, הגדרות חזקות וגבוהות, בכל זאת אם אין דרישה הזקה לעירוב טוב, או כאשר אין פיקוח טוב, יש הרבה בעיות שאינם מודעים להם. ולפעמים אפילו המתעסקים בעירוב עושים רק עבודה טכנית, ואינם מודעים לבעיות שיש בעירוב שלהם.

ביום שישו האחרון התקשרה משפחה שהתארכה בבית מלון ידוע על שפת הכינרת, אבי המשפחה שאל לתומו האם העירוב כשר. לא היה לו צד לטלטל מחוץ למתחם, הוא כבר ידע שעירוב אינו נעשה מלבד, ולא מספיק שיש עמודי חשמל, עירוב דורש עשייה השקעה ופיקוח תמידי, וכשאינו ישוב שומר תורה מחוץ למתחם, בודאי שאסור לטלטל מחוץ למתחם. וגם כשיש ישוב, ומישהו עשה שם איזה עירוב, זה לא יהיה ברמת כשרות המתאימה לו. אבל כלפי הטלטול במלון עצמו, במדשאות, בשבילים, לצאת בשבת לחצר לשאוף אויר ולהשקיף על הנוף, גם לזה צריך עירוב. המתחם היה נראה מוקף עם גדרות טובות, מן הסתם היה נראה שאין בו בעיה, אך הוא לא סמך על עצמו, וגם לא בדק את כולו, ולכן התקשר למוקד העירוב לשמוע שהכל תקין.

סגירת שערי הכניסה לרכבים

המשיב במוקד אמר לו מיד, שע"פ הרשום במערכת יש במתחם זה בעיה בשער הכניסה הראשית, והעביר אותו אל הבודק שבדק את המתחם הזה, לקבל מידע והכוונה מה לעשות, אם יש ביכלתו לעשות. והנה בפתח המתחם יש שער לכניסת רכבים, שרחבו יותר מ' אמות, ואי אפשר להתירו ע"י עומד מרובה, [ואע"פ שיש בו שער, הכרעת הפוסקים ששער בלי צורת הפתח אינו נחשב כמחיצה], אלא צריך לעשות בו צורת הפתח. דין זה מצוי מאוד במתחמים שיש להם שער כניסה לרכבים, ובהרבה מקרים הוא יותר מ' אמות, ובדרך כלל במוסדות המושכרים לקבוצות, אין מעליו צורת הפתח. לכן הפתרון הוא לסגור את השער למשך כל השבת, ואז הוא מועיל מדין מחיצה. [ולחקק פיד שלא יהיה מתחתיו חלל ג' טפחים, כדי שלא יהיה פסול של מחיצה תלויה].

ביום שישו האחרון התקשרו מקבוצה שערכה שבת כמתחם הנמצא ביישוב במרכז הארץ, ושאלו האם אפשר לטלטל. המשיב אמר להם שהעירוב באותו ישוב אינו כמצב כשר, אבל המתחם מגודר היטב, וניתן לעשות עירוב בתוך המתחם ולהיזהר שלא לטלטל מחוץ למתחם, אלא שצריך לסגור את שער הכניסה לרכבים, ולהשתמש בשער להולכי רגל. במקרה זה היה דבר שאינו מצוי, שהשומר סירב לסגור את השער למשך כל השבת. איננו ידועים מדוע לא היה אפשר לדרוש את סגירת השער, אבל למעשה הם נקלעו למצב כזה, ושאלו את המוקד מה הפתרון. המשיב אמר להם שיעשו עם השומר פשרה, ויסגור רק מטר אחד מהשער. במקרה כזה הפתח יהיה פחות מ' אמות [לפי המידע שבמערכת, השער במקום הזה נפתח מעט יותר משיעור י' אמות], וע"י זיכור להתירו מדין "עומד מרובה", אף שנשארו פתוח ברוחב כארבע מטרים.

חוט העירוב שיוורד בשיפוע מעמוד גובה לנמוך

נחזור למקרה של מתחם המלון הנ"ל. במקרה זה הנהלת המלון עשתה צורת הפתח, העמידה שני עמודים וחוט מעליהם, כדי שגם בזמן שהשער פתוח יהיה עירוב. אבל הבודק שהגיע למקום ראה דבר משונה. המתקין לא עשה את העמוד צמוד לגדר המקיפה את המתחם, אלא העמיד אותו בקצה הכביש, והשאיר את המעבר להולכי רגל פרוץ ללא צורת הפתח. כפי הנראה מישהו כבר שם לב לכך, והוא קשר חוט מראש העמוד שגבהו כחמש מטרים, אל ראש העמוד הקטן של הגדר שגבהו יותר ממטר. במצב כזה החוט יורד בשיפוע תלול מאוד, ומיון שמדובר כשהמרחק בין העמודים כמטר וחצי בסה"כ, והפרש גובה של קרוב

